

ŠEKY

Šek je cenný papír, který má výlučně listinnou podobu. Je emitován individuálně, patří tedy mezi nezastupitelné cenné papíry. Je umořitelný, inkorporuje obligační právo výlučně na peněžité plnění a současně je cenný papír konstitutivní. Obdobně jako směnka je i šek abstraktní, ve formálním i materiálním smyslu.

Emitent šeku (výstavce) přikazuje určité osobě, tzv. šekovníkovi, aby zaplatila určitý v šeku uvedený peněžní obnos. Výstavce šeku je nepřímý (postižní) dlužník: podle čl. II § 12 z. s. š. odpovídá za zaplacení šeku a tuto odpovědnost nemůže žádným způsobem vyloučit. Pokud by se o to i pokusil, prohlašuje zákon doložku za nenapsanou. Blíže k odpovědnosti výstavce srov. komentář k čl. II § 12.

Podle výstavce bývá rozlišován bankovní šek, který vystavuje banka a a šek soukromý emitovaný kýmkoliv jiným – srov. čl. 30 **Všeobecných obchodních podmínek, kterými se stanoví zásady vedení účtů klientů u bank a provádění platebního styku a zúčtování na těchto účtech** (vyhlášených Úředním sdělením ČNB, č. 31/1994).

Adresátem výstavcova příkazu je tzv. **šekovník**. Mezi šekovníkem a jeho směnečnou obdobou, tj. směnečníkem, je diametrální rozdíl, který je základem rozlišování obou druhů cenných papírů. Zatímco směnečník je (potenciální) dlužník a veškeré aktivity kolem směnky cizí k tomu směřují (příp. reagují na to, že se směnečník dlužníkem oproti očekávání nakonec nestal), je šekovník spíše „neúčastník“ než účastník šekových vztahů. Zákon směnečný a šekový jej vybavil pozoruhodnou imunitou, která mu zaručuje, že se nikdy nestane povinnou osobou ze šeku, i kdyby to zkoušel v jakékoliv dlužnické pozici.

Jistou paralelu tu lze spatřovat s postavením domiciliáta (čl. I § 4, čl. II § 8), když i šekovník má být a také (viděno z pohledu šekového práva) je v podstatě neutrálním zprostředkovatelem šekové platby či jejího zúčtování. Z tohoto důvodu také tvůrce předpisu v čl. II § 41 umožnil náhradu protestu v podobě prohlášení šekovníka.

Přímé srovnání s domiciliátem ovšem kulhá: zatímco ten nakonec přeci jen může být účasten na směnečném vztahu jako dlužník (pokud směnku podepíše v příslušné dlužnické pozici), šekovník může učinit cokoliv, ale šekovým dlužníkem se nikdy nestane. Zákon směnečný a šekový efektivně brání relevanci všech potenciálně zavazujících prohlášení šekovníka: akceptaci v čl. II § 4, indosaci v čl. II § 15 odst. 3 a avalování v čl. II § 25 odst. 2.

Šek je zpravidla vystaven na banku, přesněji řečeno na subjekt oprávněný k bankovním obchodům ve smyslu § 4 zák. č. 21/1992 Sb., o bankách, u kterého má emitent pohledávku (tj. obvykle běžný či jiný účet, kterým je výstavce oprávněn manipulovat právě skrze šeky). Podle ujednání učiněného výslovně nebo mlčky má výstavce oprávnění s touto pohledávkou nakládat, srov. čl. II § 3 věta první z. s. š. Bez této možnosti by šeky nefungovaly. Vystavení šeku, který není krytý, může být trestným činem.

Vztahy mezi bankou a výstavcem ovšem zákon směnečný a šekový neřeší, přenechává je příslušným dohodám, resp. obchodním podmínkám tvořícím sféru tzv. **mimolistinného šekového práva**. To je někdy označováno také jako „interní“ šekové právo, či – nepřiliš vhodně – jako „kauzální šekové právo“ (zejména v německé literatuře). Nejde samozřejmě o žádné samostatné právní odvětví (k tomu obecně Škop, M. in Škop, M., Macháč, P. *Základy právní nauky*, s. 23), ale toliko o komplex právních institutů, které šek pravidelně doprovází.

Zahrnují jednak krycí vztah, tj. vztah mezi výstavcem a šekovníkem (který je pro existenci šeku klíčový a řeší mimo jiné inkasní oprávnění šekovníka k účtu výstavce), částečně také vztah valutový (tj. poměr mezi výstavcem a prvním majitelem šeku), vztahy mezi majitelem a jeho bankou (která obstarává inkaso) a v části také mezibankovní právo, neboť bez spolupráce mezi šekovníkem a jinými bankami, by byl šek jen málo komfortní. V tomto směru hrají klíčovou roli výše uvedené Všeobecné obchodní podmínky, kterými se stanoví zásady vedení účtů klientů u bank a provádění platebního styku a zúčtování na těchto účtech (dále jen „Všeobecné obchodní podmínky“).

Šeková smlouva nemá právní význam pro vztahy mezi šekovníkem a majitelem šeku, nejde o smlouvu ve prospěch třetího ve smyslu § 881 obč. zák., resp. § 1767 nového obč. zák., majitel šeku tak nemá právo na zaplacení šeku (srov. k tomu rozsudek německého BGH ze dne 26. 11. 1973 – II ZR 117/72, publikovaný v časopise Wertpapiermitteilungen, 1974, s. 157). Platbou na šek plní šekovník své povinnosti vůči klientovi (výstavci šeku).

Nebankovní šekovník sice není pro platnost šeku žádnou obtíží, bude však mimořádně vzácnou raritou. I šeky vystavené na jiné subjekty, tj. na osoby bez bankovní licence, nebo šeky vystavené sice na banku, ovšem bez toho, že by u ní měl emitent pohledávku, se kterou by mohl disponovat, jsou platné. Jsou označovány jako neregulérní (nepravidelné), či dokonce divoké šeky a tento výraz sugeruje oprávněný despekt, který k takovým listinám máme chovat. Jakkoliv jsou formálně bez vady, pravděpodobnost jejich proplacení (nikdy nezavázaným) šekovníkem bude mizivá. Reálně se setkáváme pouze se šeky vystavenými na banku, se kterou má výstavce uzavřenu tzv. šekovou smlouvu, blíže k tomu komentář k čl. II § 3.

II. Šek jako listina

Šek lze stejně jako směnku vystavit na v podstatě libovolném podkladu – za podmínky, že je schopen relativně stabilně zachytit text, má rub a líc a umožňuje připojit přívěsek (alonz), srov. čl. II § 16. Pravidelné šeky jsou emitovány na formulářích, které jsou výstavci předány šekovníkem v podobě šekové knížky s číslovanými exempláři jednotlivých šeků. Tiskopisy těchto soukromých šeků nebo šekovou knížku vydává tedy klientovi banka, která vede jeho účet. Úřední sdělení ČNB, č. 31/1994 obsahuje v příloze vzor univerzálního tiskopisu soukromého šeku a vzor univerzálního tiskopisu bankovního šeku včetně jejich popisů.

Faktické důvody, tj. úsilí dosáhnout reálného zaplacení šeku, nakonec stejně povedou výstavce k tomu, že použije tento kvalifikovaný formulář. Má to své výhody, neboť výstavce nebude mít proto tolik prostoru pro vlastní invenci (šekový formulář je menší, než ten směnečný) a vyhne se banálním chybám, kterých se u směnek dopouští ti, kdo ji tvoří bez „vedení“ formulářem. Pro vedení evidence použitých šeků je určena tabulka na zadní vnitřní straně šekové knížky.

Šek vystavený na jiném podkladu, než na formuláři šekovníka, bude samozřejmě platný; pravděpodobnost jeho proplacení se nicméně bude rovnat nule. Jednou z podmínek proplacení šeku, která je vždy sjednávána v šekové smlouvě mezi výstavcem a šekovníkem, je právě vystavení šeku na formuláři, který k tomu účelu předal emitentovi šekovník. Bez ohledu na to, že šek je jinak v pořádku, tak šekovník automaticky odmítne proplatit šek sepsaný bez použití jeho vlastního formuláře.

Příklad šekového formuláře České spořitelny, a. s.:

ČESKÁ SPOŘITELNA

Zaplaťte za tento šek č. / Pay against this cheque No. 00000000

MĚNA CURRENCY	ČÁSTKA AMOUNT
------------------	------------------

ČÁSTKU SLOVY / THE SUM OF

KOMU / TO

MÍSTO A DATUM VYSTAVENÍ / PLACE AND DATE
Česká spořitelna, a.s.

SPLATNÝ U / DRAWEE BANK

PODPÍSY / AUTHORIZED SIGNATURES

ČÍSLO ÚČTU	KÓD BANKY	ČÁSTKA	ČÍSLO ŠEKU	KÓD
------------	-----------	--------	------------	-----

TOTO POLE LASKAVĚ NEPOPISUJTE ANI NERAŽÍTKUJTE, JE URČENO K AUTOMATIZOVANÉMU ZPRACOVÁNÍ ŠEKU

Obecný vzor formuláře šeku ze SRN:

Musterbank GmbH DE

Zahlen Sie gegen diesen Scheck

EUR	Betrag: Euro, Cent
-----	--------------------

Betrag in Buchstaben

noch Betrag in Buchstaben

an _____ oder Überbringer

Ausstellungsort, Datum

Unterschrift des Ausstellers

Der vorgedruckte Schecktext darf nicht geändert oder gestrichen werden. Die Angabe einer Zahlungsfrist auf dem Scheck gilt als nicht geschrieben.

Scheck-Nr.	X	Konto-Nr.	X	Betrag	X	Bankverzahl.	X	Text	X
------------	---	-----------	---	--------	---	--------------	---	------	---

011

Bitte dieses Feld nicht beschriften und nicht bestempeln

Příklad vzoru vyplněného šeku Komerční banky, a. s.

KB Komerční banka, a.s., Na Příkopě 33, 114 07 Praha 1, Czech Republic

Zaplatte za tento šek 00000000
Pay against this cheque

= Jedentiscdvěstěpadesát šest 30/100 Kč = (1)

Částku slovy | Amount in words

Barvy laký, s.r.o., Dlouhá 15, Klatovy (2)

Komu | To

Měna|Curr. Částka|Amount
Kč = 1.256,30 = (3)

Vimperk (4)

Místo vystavení | Place
17. února 2009

Datum vystavení | Date

Podpis(y), označení výstavce | Signature(s)
Tade. Leonard (5)

Za 0580824 TESTOVACÍ KLIENT

ACCOUNT No. ČÍSLO ÚČTU	BANK CODE KÓD BANKY	AMOUNT ČÁSTKA	CHEQUE No. ČÍSLO ŠEKU	CODE KÓD
297 0000100>			00000000>	

TOTO POLE LASKAVĚ NEPOPISUJTE ANI NERAZÍTKUJTE, JE URČENO K AUTOMATICKÉMU ZPRACOVÁNÍ ŠEKU | NO WRITING OR STAMPING IN THIS SPACE

O tom, jak se šekem bude manipulováno, budou proto rozhodovat především konkrétní podmínky toho kterého obchodního případu. Vlastní („listinné“) šekové právo, pro které je rozhodná toliko úprava v zákoně směnečném a šekovém, stanoví pouze primární předpoklady a kontury šekových transakcí. Zda a jak skutečně budou šekové obchody probíhat, je však zejména v rukou bank – nejen co se týká vztahů s klienty, ale i jejich vzájemné kooperace. Příkladem mohou být předpoklady proplacení šeku, jež jsou vysoce nad standardem „listinného“ (interního) šekového práva.

Banka svou povinnost pravidelně váže na splnění podmínek, které samotný zákon nevyžaduje – např. šek proplatí nebo zúčtuje jen, pokud k vystavení šeku byly použity bankou vydávané tiskopisy, pokud suma byla uvedena slovy i čísly a měsíc vystavení je uveden slovy. Banka také neproplatí šek podepsaný osobou, jejíž vzorový podpis banka nemá nebo jejíž podpis nesouhlasí se vzorovým podpisem uvedeným na podpisovém vzoru nebo jež nemá právo disponovat s peněžními prostředky na šekovém účtu prostřednictvím šeků.

Obvykle se výstavce zavazuje udržovat na svém šekovém účtu určité prostředky a banka se zavazuje jím vydané šeky proplácet. Klienti tedy nemohou vystavit nekrytý šek (šek, jehož proplacení není na účtu u banky, která je šekovníkem, kryto dostatkem volných peněžních prostředků nebo dohodnutým debetním zůstatkem). Pokud tak přesto učiní, může mít jejich postup trestněprávní důsledky (trestný čin podvodu).

Čl. II § 4 zakazující šekovníkovi akceptaci je jedním ze tří ustanovení zákona, která brání převzetí jakékoliv povinnosti šekovníka zápisem na šeku. Šekovníkovi byla upřena **šeková pasivní způsobilost**.

Smyslem této pozoruhodné „imunizace“ šekovníka je ochrana bank, které se na šekových obchodech mají účastnit jen nepřímo, jako poskytovatelé služeb, a nikoliv jako subjekty vztahů ze šeku. Zprostředkovaně je tak chráněna i důvěra v celou šekovou praxi i v bankovní systém.

Akceptační doložka šekovníka se považuje za nenapsanou, nedotýká se ovšem samozřejmě platnosti šeku jako takového (srov. čl. II § 10 vycházející z principiální nezávislosti šekových prohlášení).

PŘEDLOŽENÍ A PLACENÍ ŠEKU

Šek je typický platební nástroj a z tohoto důvodu by nebylo dvakrát racionální bránit jeho předložení kdykoliv v pracovní den. Šek je ze zákona vistašek, tj. šek splatný na viděnou. Snaha výstavce manipulovat s datem splatnosti je odsouzena k neúspěchu – každý údaj, který by splatnost šeku upravoval jinak než redundantně, tj. na viděnou, platí dle fikce v čl. II § 28 odst. 1 za nenapsaný. Nelze tedy k němu přihlížet. Výstavce může pouze fakticky prodloužit prezentační lhůtu tím, že jako datum vystavení uvede pozdější datum (srov. odst. 2) – ani tím se ovšem nemění základní vlastnost šeku, tj. to, že je vždy splatný na viděnou.

Postdatace šeku upravená ve druhém odstavci souvisí s čl. II § 29 odst. 4, dle kterého běží prezentační lhůty k šeku nikoliv od dne vydání šeku či jeho skutečného vystavení, nýbrž ode dne, který je jako den vystavení na šeku uveden. Praxe brzy objevila možnost, jak krátkost prezentačních lhůt obejít tím, že jako datum vystavení bude uveden pozdější den. Majitel tak po nějakou dobu disponuje šekem s datem vystavení v budoucnu. S prezentací k placení však nemusí trpně čekat, až nastane den uvedený jako den vystavení.

Druhý odstavec čl. II § 28 pamatuje i na možnost, že majitel prezentuje šek v den, který předchází datum vystavení. I taková prezentace je relevantní a platí, že šek je splatný v den předložení. Demonstrováno na příkladu: Šek bude emitován dne 23. 7. 2012 a bude opatřen datem vystavení o měsíc pozdějším – 23. 8. 2012. V takovém případě je možno šek předložit kdykoliv od 23. 7. 2012 (včetně) až do uplynutí prezentační lhůty počítané ode dne vystavení, který je uveden na šeku. V daném případě bude tedy prezentační lhůta fakticky o měsíc delší. Možnostem se zde meze nekladou, takže teoreticky lze šek umístit do daleké budoucnosti.

5. Účastníky je však třeba varovat, do věci totiž může výrazně zasáhnout mimolistinné šekové právo, které se k podobné manipulaci s předkládací lhůtou a možností prezentace dle čl. II § 28 nemusí stavět tolerantně.

Kromě prolongace je zrcadlově možné i **zkrácení prezentačních lhůt** pro předložení šeku – tím, že jako den vystavení bude uvedený dřívější datum (nemá-li pozbýt šek smyslu, mělo by se ovšem toto datum ještě pohybovat v rámci příslušné prezentační lhůty, v opačném případě dojde k zániku postěžních práv dle čl. II § 40 odst. 2).

Každý šek je splatný při předložení a lze jej řádně předložit do konce prezentační lhůty. Zákon rozeznává různé prezentační lhůty, které běží ode dne, který byl v šeku udán jako den vystavení (jak již bylo uvedeno, tento údaj nemusí odpovídat skutečnému dni vystavení, k zásadě pravdivosti údaje ve směnce a šeku viz také komentář k čl. I § 1). Tuzemské šeky, tj. šeky, které jsou vystaveny a splatné v jednom státě, je nutno předložit k placení do **osmi dní** od data vystavení. Jde o datum vystavení uvedené v listině, nikoliv skutečné datum vystavení.

Šeky vystavené v jiném státě, než ve státě platebního místa (mezistátní šeky), je třeba prezentovat **do dvaceti dní**. Nejdelší, **sedmdesátidenní**, lhůta se potom uplatní v případech, kdy stát místa vystavení a stát platebního místa leží v různých světadílech (interkontinentální šeky). Otázkou bude, jak posuzovat šeky vystavené sice v rámci jednoho státu, nicméně tak, že místa vystavení (např. Moskva) a místo platební (např. Irkutsk) se nacházejí na dvou kontinentech. Rozdíl ve lhůtách (8 versus 70 dnů) je značný.

Samotný text předpisu naznačuje, že má platit lhůta u tuzemského šeku: druhý odstavec navazuje ustanovení o tuzemském šeku a svým uvozením míří na šeky vystavené a splatné v různých státech (srov. dikci „šek, který je vystaven v jiném státě, než ve kterém je splatný...“). U těchto šeků pak zákon rozlišuje lhůtu dvacetidenní (u šeků na jednom kontinentu s „mediteránní“ výjimkou, k tomu níže) a lhůtu sedmdesátidenní, pokud šek překračuje nejen hranice zemí, ale i kontinentů. Soudím tedy, že v těchto případech platí lhůta nejkratší, tj. 8 dnů. I opačný výklad má ale svou logiku, když vychází z účelu předpisu (blíže Kovařík, Z. *Zákon směnečný a šekový. Komentář*, s. 288) a většího komfortu účastníků při manipulaci se šeky na delší vzdálenosti.

Konflikt mezi mezistátním a mezikontinentálním šekem řeší zákon ve třetím odstavci: je-li šek vystaven v některém z Evropských států, např. ve Francii, a splatný v některém ze středomořských států, např. v Alžíru (či naopak) pak bez ohledu na různost kontinentů platí u nich „**mediteránní fikce**“, že jsou vystaveny na jednom kontinentu a jsou tedy šeky „jen“ mezistátními s dvacetidenní prezentační lhůtou. Středomořskými státy ve smyslu třetího odstavce jsou Alžír, Egypt, Izrael, Libanon, Libye, Maroko, Palestina, Sýrie, Tunis a Turecko. 11. Šek je třeba předložit v platebním místě, v prezentační lhůtě a šekovníkovi (popř. domiciliátovi). Účinně lze šek předložit pouze v pracovní den, a to mezi devátou a osmnáctou hodinou (analogie k čl. II § 63). Nešetření předkládacích lhůt má za následek zánik práv vůči výstavci šeku, příp. jiným šekovým dlužníkům (čl. II § 40). Nebrání nicméně prezentaci šeku. Šek se navíc stává odvolatelným (k tomu čl. II § 32).

Oddíl pátý.

ŠEK KŘÍŽOVANÝ A ŠEK K ZÚČTOVÁNÍ

§ 37.

(Křížování šeku)

- (1) Výstavce nebo majitel šeku mohou jej křížovat s účinky uvedenými v § 38.
- (2) Křížování se děje dvěma rovnoběžnými čarami na lici šeku. Může být všeobecné nebo zvláštní.
- (3) Křížování je všeobecné, není-li mezi oběma čarami žádného označení nebo je-li mezi nimi označení „peněžní ústav“ (bankér) anebo označení stejného významu; křížování je zvláštní, je-li vepsáno mezi obě čáry jméno peněžního ústavu (bankéře).
- (4) Křížování všeobecné lze změnit na křížování zvláštní, avšak křížování zvláštní nelze změnit na křížování všeobecné.
- (5) O přeškrtnutí křížování nebo jména označeného peněžního ústavu (bankéře) platí, jako by se nestalo.

§ 38.

(Účinky křížování)

- (1) Šek všeobecně křížovaný může šekovník zaplatit jen peněžnímu ústavu (bankéři) nebo svému zákazníkovi.
- (2) Šek se zvláštním křížováním může šekovník zaplatit jen označenému peněžnímu ústavu (bankéři), nebo je-li peněžní ústav (bankér) šekovníkem, jen svému zákazníkovi. Označený peněžní ústav (bankér) může však k vybrání šeku použít jiného peněžního ústavu (bankéře).

(3) Peněžní ústav (bankéř) může nabýt křížovaného šeku jen od některého svého zákazníka nebo od jiného peněžního ústavu (bankéře). Může jej vybrat jen na účet těchto osob.

(4) Je-li na šeku několikeré zvláštní křížování, může ho šekovník zaplatit jen tehdy, jde-li o dvě křížování a jedno z nich je k vybrání šeku odúčtovnou.

(5) Šekovník nebo peněžní ústav (bankéř), který jedná proti těmto ustanovením, odpovídá za nastalou škodu až do výše šekové sumy.

Křížované šeky (*crossed cheque, chèque barré*) nejsou zvláštním druhem šeku – jde o šek, který výstavce učinil bezpečnějším tím, že omezil okruh subjektů oprávněných šek inkasovat. Křížování šeku je institut anglického práva, který inspiroval ostatní země, i tvůrce Jednotného šekového zákona.

Křížování ještě více svazuje šeky s bankami, neboť bez pomoci či jiné participace banky nebude majitel schopen šek inkasovat. Zákonodárce připuštěním křížování usiloval o ochranu majitele šeku – a koneckonců také vyplácejícího šekovníka – před zaplacením neoprávněné osobě.

Základem křížování šeku je zvláštní grafický prvek v listině – není nijak složitý a jeho základem jsou vždy dvě rovnoběžné čáry na lici směnky. Přesnější podoba není v zákoně předepsána, není např. určeno, jak dlouhé mají čáry být, příp. zda mají být vedeny horizontálně, vertikálně nebo diagonálně. Někdy se k tomu používá předem připravených razítek, údajně se v praxi objevují formuláře s integrovaným křížováním.

Rozlišujeme křížování všeobecné a zvláštní (odst. 3). O zvláštním křížování hovoříme tehdy, jestliže je mezi oběma vodorovnými čarami vepsána obchodní firma peněžního ústavu – banky. Pokud je zde příliš obecný text, např. paušální označení „banka“, „peněžní ústav“ apod., případně pokud mezi rovnoběžkami žádný údaj není, jde o všeobecné křížování.

Účinky všeobecného křížování jsou upraveny v čl. II § 38 odst. 1 následovně: Šek s všeobecným křížováním může zaplatit šekovník pouze bance nebo svému zákazníkovi. Viděno z druhé strany, majitel, který usiluje o proplacení šeku musí být buď klientem šekovníka, nebo musí vyhledat služeb své banky, které za něj šek zinkasuje.

Šek se zvláštním křížováním může potom předložit jenom označená banka; pokud by byla současně šekovníkem, může šek vyplatit pouze svému zákazníkovi. Banka označená zvláštním křížováním může k šekovému inkasu využít služeb jiné banky. Sama banka může „získat“ křížovaný šek (ať už byl křížován zvláštně či všeobecně) při emisi jako remitent šeku. Později však již jen s určitými limity (za kterými opět vidíme snahu o ochranu bank) – jen od svých zákazníků nebo od jiné banky a ve všech případech jen k inkasu, tj. na základě zmocňovacího rubopisu či jiného zmocnění od zákazníka či jiného bankovního ústavu.

Přestože šek nemá dostatečný formát, nelze v praxi vyloučit, že se stane bitevním polem pro různá křížování. U více všeobecných křížování kolize nehrozí, jde toliko o neškodné duplicity. U dvou křížování, z nichž jedno je zvláštní, najdeme opět řešení v přednosti křížování zvláštního. Ovšem u více zvláštních křížování již nastávají obtíže, které řeší čl. II § 38 odst. 4. Šekovník musí platbu odmítnout, jedinou výjimku představuje situace, kdy jsou na šeku dvě křížování, z nichž jedno zní na odúčtovnu. Ta u nás ovšem zřízena nebyla a věc lze tedy z pohledu českého práva uzavřít tak, že více zvláštních křížování šek znehodnotí – šekovník neví, které z bank má dát přednost a odmítne (resp. musí odmítnout) placení.

Šekovník, který by postupoval v rozporu s výše uvedenými pravidly pro platbu křížovaných šeků, odpovídá za škodu, kterou by tím způsobil, a to až do výše šekové sumy. K jeho odpovědnosti viz také čl. III § 7.

§ 39. *(Zúčtovací šek)*

- (1) Výstavce a majitel šeku může zakázat, aby šek byl zaplacen v hotovosti, doložkou „jen k zúčtování“ nebo jinou doložkou stejného významu napsanou napříč na líc šeku.**
- (2) V tomto případě může šekovník vyrovnat šek jen účetnicky (dobropisem, převodem, započtením). Takové zúčtování se rovná zaplacení šeku.**
- (3) O škrtnutí doložky „jen k zúčtování“ platí, jako by se nestalo.**
- (4) Šekovník, který jedná proti těmto ustanovením, odpovídá za nastalou škodu až do výše šekového peníze.**

K § 39

Podobně jako u křížování je motivem pro použití zúčtovacího šeku ochrana před nekalou manipulací se šekem, která by mohla vést k proplacení šeku neoprávněné osobě. Zde se k tomu přidává komfort, který je spojen s bezhotovostní formou vypořádání. Jako skutečnou obranu před zneužitím však doložku o zúčtování kvalifikovat nemůžeme, doložka směřuje toliko k šekovníkovi a netýká se případných mezičlánků v řetězu nabyvatelů a převodců.

K zákazu hotovostní platby je oprávněn výstavce a majitel. Zápověď může z formálního pohledu spočívat v tom, že šek bude opatřen doložkou „jen k zúčtování“ napsanou napříč na lící stranu šeku. V takovém případě může šekovník vyrovnat šek toliko bezhotovostně (dobropisem, převodem či započtením), přičemž příslušné zúčtování se rovná zaplacení šeku.

3. Stejně jako křížování je i klauzule o bezhotovostním vyrovnání šeku v podstatě definitivní, je nezměnitelným cejchem navždy vypáleným v šekové listině: bude-li totiž škrtnuta, hledí se na přeškrtnutí, jako by se nestalo. I to slouží k ochraně účastníků, neboť ten, kdo umístil svůj podpis na zúčtovací šek, má jistotu, že jeho zákaz hotovostního placení je nezrušitelný. Navíc tím odpadají případné spory o tom, zda ke škrtnutí zúčtovací klauzule došlo po emisi, eventuálně se souhlasem výstavce či majitele.